

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia norėčiau, kad prisistatytumėte. Koks jūsų vardas ir pavardė?

Juozas Žernys: Žernys Juozas.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais esate gimęs?

Juozas Žernys: 1927.

Alicija Žukauskaitė: Ir kur?

Juozas Žernys: Alsėdžių valsčiuje, Dargaičių kaime. Dabar Plungės rajonas.

Alicija Žukauskaitė: Nuo jūsų Dargaičių kaimo koks miestelis buvo arčiausiai?

Juozas Žernys: Alsėdžiai šeši kilometrai ir Žemaičių Kalvarija irgi.

Alicija Žukauskaitė: Ir iki kada jūs ten gyvenote?

Juozas Žernys: Iki 1939 metų.

Alicija Žukauskaitė: O paskui kur?

Juozas Žernys: Paskui Degaičių kaime. Prie Telšių.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs žinojot, kad karas prasidės?

Juozas Žernys: Aš kad karas prasidės sužinojau maždaug 1941 metais vasario maždaug mėnesį. Sužinojau iš savo dėdės, su kuriuo mes buvom kartu palydėti „Masčių“ fabriko savininką Augustinavičių į Vokietiją. Atvažiavo jo išsivežti vokiečiai. Uniformuoti vokiečiai. Tada Augustinavičius organizavo savo dvarely už Telšių, Ažuolijoje tokioje atsisveikinimo baliuje. Ir ten buvo susirinkę visos apskrities žmonės, - valsčiaus viršaičiai, šaulių vadai buvo, ir tenai jie baliavojo salėje, o man reikėdavo pripilti kibirą vyno rūsyje ir įnešti į salę. O ten jau salėje pilstydavo moterys, nešdavo ant stalo. Man teko girdėti, kad ten giedojo Lietuvos himną, kiek prisimenu, paskui „Deutsche, Deutsche uber alles“ vėl tenai traukė, ir paskui jau po to viso baliavo važiuojant namo, dėdė mano Arlauskas, su kuriuo mes aptarnavome tame baliuje, pasakė: pavasarį bus karas, ir tie žmonės, kurie čia dalyvauja, su ginklu rankose šaudys į atitraukiančius rusus. Rusų kareivius. Nu vat. Tai toks buvo momentas. O paskui prieš pat karą penktadienį, pavasarį tas buvo, birželio 20-tą, penktadienis buvo, sužinojau, kad mano dėdė nuo Platelių, Preidys Pranas, atėjo vakare pas mus į namus. O prie mūsų namų buvo privartyta iš visų kaimų su arkliais, su vežimais statyt aerodromą prie Telšių. Tada jisai vakare, kai žmonės atvažiavo, pasakė tiems žmonėms, kad kuo greičiau išsivažinėkit, nes, sako, bus karas. Ar sakė, kad sekmadienį, bet, atrodo, kad sakė. Sako sekmadienį prasidės karas, vokiečių lėktuvai skraidys ir jie neatskurs, kur armija, kur... Kur tik bus žmonių susibūrimai, bombarduos. Tai tada per naktį išsivažinėjo visi, kurie ten buvo, žmonės. Nebeliko tų statytojų, o tie inžinieriai, kurie buvo, tie tarybiniai inžinieriai mūsų pradėjo klausinėti, kas čia atsitiko, kad žmonės taip gerai dirbo ir visi staiga dingę. Bet mes nieko jiems nesakėm, kadangi patys dar nelabai gerai supratom, ką tas dėdė pasakė, ar čia bus, ar nebus. Taip sakant, todėl penktadienį mes jau žinojom.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur dėdė žinojo?

Juozas Žernys: Dėdė iš kur žinojo, nežinau. Ten prie Platelių, pasirodo, buvo jų, Aktyvistų Fronto, štabas, ten netoli miškų, Plokštinės tokie dideli miškai buvo prie Platelių ežero; tuose miškuose, pačiam Platelių miestelyje buvo, - laikraščiuose apie tai yra medžiagos. Tai jis buvo to būrio lyg ryšininkas. Jis atėjo pranešti žmonėms, saviems kaimynams, kad kaimynai greitai grįžtų namo, kad nepatektų į tą ugnį. O tie inžinieriai buvo rusai ar lietuviai?

Juozas Žernys: Rusai. Jie lietuviškai nemokėjo.

Alicija Žukauskaitė: O kaip jūs su jais susišnekėdavot?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Juozas Žernys: Aš rusiškai pramokau. Per tuos metus stovėjo dvare rusų kareiviai, mes su jais draugaudavom, nunešdavom jiems pieno, kas ten ko, pavaišindavom, o jie mums duodavom raudonųjų žvaigždučių, matai. Pirmieji mano žodžiai buvo rusiški „Daite mne zviozdoču“ („Duokit man žvaigždutę“)… Tai, būdavo, jie mums duoda, bendraudavom su kareiviais, tai išmokau rusiškai.

Alicija Žukauskaitė: Kai jūs sakėt, kad vokiečiai atvažiavo išsivežti savo vokiečių, kaip tai suprasti?645

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.